

Bryssel den 8 mars 2024
(OR. en)

7212/24

**Interinstitutionellt ärende:
2021/0414(COD)**

**SOC 161
EMPL 90
MI 238
DATAPROTECT 119
CODEC 644**

NOT

från: Ständiga representanternas kommitté (Coreper I)

till: Rådet

Föreg. dok. nr: 7126/24

Komm. dok. nr: 14450/21 - COM(2021) 762 final

Ärende: Förslag till EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV om
bättre arbetsvillkor för plattformsarbete
– *Analys av den slutliga kompromisstexten inför en överenskommelse*

I. INLEDNING

Den 9 december 2021 lade kommissionen fram sitt förslag till direktiv om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete. Syftet med förslaget är att

1. förbättra arbetsvillkoren för plattformsarbetstagare genom att underlätta ett korrekt fastställande av deras sysselsättningsstatus genom en motbevisbar rättslig presumtion (kapitel II),

2. förbättra skyddet av personuppgifter för personer som utför plattformarbete genom ökad insyn, rättvisa och redovisningsskyldighet vid användningen av automatiserade övervaknings- eller beslutssystem (kapitel III),
3. förbättra insynen vid plattformarbete (kapitel IV) och införa vissa rättsmedel och åtgärder för efterlevnad (kapitel V).

Enligt de relevanta rättsliga grunderna, dvs. artikel 153.2 b i EUF-fördraget, jämförd med artikel 153.1 b, och artikel 16.2 i EUF-fördraget, ska rådet fatta beslut med kvalificerad majoritet, i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet.

Med utgångspunkt i det slovenska och det franska ordförandeskapets arbete och efter ett första försök under det tjeckiska ordförandeskapet i december 2022 nådde rådet en allmän riktlinje¹ under det svenska ordförandeskapet den 7 juni 2023.

Den 2 februari 2023 röstade Europaparlamentet för ett inledande av interinstitutionella förhandlingar².

II. LÄGESRAPPORT

Förslaget var föremål för åtta trepartsmöten, varav det första ägde rum den 11 juli 2023 under det spanska ordförandeskapet. Vid det sjätte trepartsmötet den 12–13 december 2023 lyckades medlagstiftarna nå en preliminär överenskommelse³. Detta förslag fick dock inte nödvändigt stöd vid Corepers möte den 22 december 2023.

Det belgiska ordförandeskapet återupptog förhandlingarna i ärendet i syfte att nå en överenskommelse under den nuvarande valperioden. Det fick ett reviderat mandat vid Corepers möte den 26 januari 2024⁴ som till stor del baserades på den preliminära överenskommelse som nåddes i december, samtidigt som bestämmelserna i kapitel II anslöt sig nära till bestämmelserna i den allmänna riktlinjen.

¹ Dok. 10107/23.

² A9-0301/2022.

³ Dok. 16187/23 + ADD 1 och ADD 2.

⁴ Dok. 5816/24 + COR1

Parlamentet informerade ordförandeskapet vid det sjunde trepartsmötet den 30 januari om att någon överenskommelse inte kunde nås på grundval av detta. Efter svåra förhandlingar enades båda medlagstiftarnas förhandlingsgrupper vid det åttonde trepartsmötet den 8 februari 2024 om en ny preliminär kompromisstext. Denna överenskommelse innehåller ett alternativt tillvägagångssätt när det gäller den rättsliga presumptionen, som överlåter åt medlemsstaterna att fastställa formerna för införandet av en effektiv rättslig presumption i nationell rätt. De viktigaste inslagen i denna andra preliminära överenskommelse redovisas nedan i avsnitt III.

Vid mötena den 16 februari och den 8 mars 2024 kunde Coreper dock inte – om än med mycket liten marginal – stödja den preliminära överenskommelsen. Ordförandeskapet tar därför upp frågan på ministernivå för analys i syfte att nå en överenskommelse.

III. HUVUDDRAGEN I DEN PRELIMINÄRA ÖVERENSKOMMELSEN AV DEN 8 FEBRUARI 2024

Texten till den preliminära överenskommelsen av den 8 februari återges i addendum 1 till denna not. Förklaringarna nedan hänvisar till detta tillägg.

Kapitel I – Allmänna bestämmelser

Kapitel I ligger i hög grad kvar i linje med andan i den allmänna riktlinjen. Ordförandeskapet kunde under förhandlingarna se till att hela kapitel I och särskilt artikel 3 om förmedlare, förblev oförändrade jämfört med rådets reviderade mandat av den 26 januari.

I det berörda kapitlet anges särskilt att medlemsstaterna, för att undvika att bestämmelserna i direktivet kringgås genom användning av förmedlare, är skyldiga att säkerställa att, när en digital arbetsplattform använder sig av förmedlare, de personer som utför plattformarbete och som har ett avtalsförhållande med en förmedlare åtnjuter samma skyddsnivå enligt detta direktiv som de som har ett direkt avtalsförhållande med en digital arbetsplattform (artikel 3). I detta syfte är de skyldiga att införa lämpliga mekanismer som, när så är lämpligt, inbegriper system med solidariskt ansvar.

Kapitel II – Sysselsättningsstatus

De mest betydande förändringarna jämfört med den allmänna riktlinjen finns kapitel II om sysselsättningsstatus. Efter parlamentets vägran att fortsätta förhandlingarna på grundval av det reviderade mandatet av den 26 januari blev en annan strategi för den rättsliga presumptionen nödvändig för att möjliggöra en överenskommelse. Detta tillvägagångssätt, som ligger till grund för den preliminära överenskommelsen av den 8 februari, bygger på en skyldighet för medlemsstaterna att fastställa en effektiv motbevisbar rättslig presumtion om anställning i stället för att i detalj ange mekanismen för den rättsliga presumptionen (artikel 5.1 och 5.2).

Medlemsstaterna är därför ansvariga för att fastställa formerna för den rättsliga presumptionen. Det betyder att medlemsstaterna ges utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att definiera presumtionsmekanismen. Det föreskrivs också att medlemsstaterna är ansvariga för att fastställa när tillräckliga fakta som tyder på kontroll och ledning ska anses utlösa den rättsliga presumptionen.

Inom denna ram förblir medlemsstaterna skyldiga att säkerställa ett resultat, vilket innebär att den rättsliga presumptionen är *effektiv* på ett sätt som underlättar förfarandet till förmån för personer som utför plattformarbete. Begreppet effektivitet utvecklas närmare i skäl 32, där det anges att den rättsliga presumptionen måste göra det effektivt enkelt för den person som utför plattformarbete att dra nytta av presumptionen, å ena sidan, och att kraven enligt den rättsliga presumptionen inte bör vara betungande och lindra de svårigheter som de som utför plattformarbete upplever när det gäller att tillhandahålla bevis för förekomsten av ett anställningsförhållande, å andra sidan.

Det slutliga beslutet om korrekt anställningsstatus är fortfarande en fråga för nationell rätt, enligt definitionen där, i gällande kollektivavtal eller praxis i medlemsstaterna, med beaktande av domstolens rättspraxis.

Liksom i den allmänna riktlinjen anges det i reglerna om motbevisning att om den digitala arbetsplattformen motbevisar den rättsliga presumptionen ligger bevisbördan för att avtalsförhållandet i fråga inte är ett anställningsförhållande, enligt definitionen i medlemsstaterna, på den digitala arbetsplattformen.

I linje med den allmänna riktlinjen har regeln om att den rättsliga presumptionen bör tillämpas i alla relevanta administrativa eller rättsliga förfaranden där ett korrekt fastställande av sysselsättningsstatusen för den person som utför plattformarbete står på spel behållits parallellt med undantaget för skatte- och straffrättsliga förfaranden och förfaranden som avser social trygghet (artikel 5.3).

De behöriga nationella myndigheterna är skyldiga att agera om de anser att en person som utför plattformarbete kan ha klassificerat felaktigt. De har emellertid utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller valet av åtgärd (artikel 5.5). De behöriga nationella myndigheterna kan därför inleda lämpliga åtgärder *eller* förfaranden.

På samma sätt ansvarar myndigheterna i medlemsstaterna för att besluta att, *när så är lämpligt*, utföra kontroller och inspektioner om en behörig nationell myndighet har fastställt att en person som utför plattformarbete har status som anställd. Detta motsvarar det reviderade mandatet av den 26 januari och ger de behöriga nationella myndigheterna stort utrymme för skönsmässig bedömning.

Kapitel III – Algoritmisk verksamhetsledning

Kapitlet om algoritmisk verksamhetsledning förblev oförändrat jämfört med det reviderade mandatet av den 26 januari. Den innehåller nödvändiga skyddsåtgärder för att skydda personer som utför plattformsarbete mot riskerna i samband med användningen av automatiserade övervaknings- och beslutssystem enligt definitionen i artikel 2.1.8 och 2.1.9. Dessa skyddsåtgärder omfattar i synnerhet följande:

- Förbud mot behandling av vissa typer av uppgifter, till exempel personuppgifter om känslomässigt och psykologiskt tillstånd för en person som utför plattformsarbete, eller för vissa specifika ändamål, till exempel behandling av biometriska uppgifter för identifiering eller behandling av personuppgifter för att förutsäga utövandet av grundläggande rättigheter (artikel 7).
- Ökad insyn i automatiserade övervaknings- och beslutssystem för personer som utför plattformsarbete och deras företrädare (artikel 9).
- Mänsklig tillsyn över automatiserade övervaknings- och beslutssystem, bland annat genom en utvärdering vartannat år och av särskilt kvalificerad personal som har befogenhet att åsidosätta automatiserade beslut och som åtnjuter särskilt skydd (artikel 10).
- Beslut om att begränsa, tillfälligt avbryta eller avsluta avtalsförhållandet eller kontot för en person som utför plattformsarbete eller beslut som är till motsvarande nackdel ska fattas av en människa (artikel 10.5).
- Rätten till mänsklig omprövning av beslut som fattas av automatiserade övervaknings- och beslutssystem, inbegripet rätten att nå en mänsklig kontaktperson och få en skriftlig redogörelse för skälen (artikel 11).
- Skyldigheten att utvärdera risken med automatiserade övervaknings- och beslutssystem för arbetstagarnas säkerhet och hälsa (artikel 12).

Kapitel IV – Insyn i plattformsarbete

Kapitlet om insyn i plattformsarbete är oförändrat jämfört med det reviderade mandatet av den 26 januari. Det krävs att digitala arbetsplattformar deklarerar arbete som utförts av plattformsarbetstagare (artikel 16) och en bestämmelse ingår om att vissa typer av information om personer som utför plattformsarbete ska göras tillgängliga för behöriga myndigheter och företrädare för personer som utför plattformsarbete (artikel 17).

Kapitel V– Rättsmedel och säkerställande av efterlevnaden av bestämmelserna

I detta kapitel föreskrivs särskilt rätten till gottgörelse för personer som utför plattformsarbete (artikel 18), möjligheten för företrädare att delta i förfaranden för att säkerställa efterlevnaden av de rättigheter som följer av direktivet (artikel 19), inrättandet av en särskild och skyddad kommunikationskanal för personer som utför plattformsarbete (artikel 20), möjligheten för nationella domstolar att förelägga den digitala arbetsplattformen att lämna bevisning som är relevant för ett förfarande (artikel 21) och effektiva, avskräckande och proportionella sanktioner som är tillämpliga på överträdelser av nationella bestämmelser som antagits i enlighet med bestämmelserna i direktivet (artikel 24).

Den enda ändringen av detta kapitel jämfört med det reviderade mandatet av den 26 januari var tillägget av en ny punkt 3 i artikel 24. Denna bestämmelse föreskriver samarbete mellan de behöriga nationella myndigheterna i olika medlemsstater, med stöd av Europeiska kommissionen, genom utbyte av relevant information och bästa praxis om genomförandet av den rättsliga presumtionen.

Kapitel VI – Slutbestämmelser

Jämfört med det reviderade mandatet av den 26 januari var detta kapitel endast föremål för smärre ändringar.

IV. SLUTSATS

Ordförandeskapet anser att den preliminära överenskommelsen i addendum I till denna not utgör ett sunt och balanserat regelverk för plattformsarbete.

Å ena sidan ger den ett starkt skydd för personer som utför plattformsarbete mot klassificering som falsk egenföretagare. Den behandlar för första gången i unionsrätten de utmaningar som är kopplade till användningen av automatiserade övervaknings- och beslutssystem. Den föreskriver öppenhet och reglerar användningen av dessa system, gör plattformsarbete transparent även i gränsöverskridande situationer och ger företrädare för personer som utför plattformsarbete en stark roll.

Å andra sidan föreskrivs ett tydligt regelverk som bidrar till anpassningen av medlemsstaternas lagstiftning, vilket ger digitala arbetsplattformar den rättssäkerhet de behöver och därmed främjar en hållbar tillväxt av digitala arbetsplattformar.

Samtidigt respekterar den preliminära överenskommelsen av den 8 februari andan i den allmänna riktlinjen och motsvarar i de flesta delar det reviderade mandat som Coreper beviljade den 26 januari 2024.

Ordförandeskapet uppmanar ministrarna att bana väg för denna epokgörande rättsakt, som på ett exemplariskt sätt tar itu med många av de risker som är förknippade med den digitala revolutionen på arbetsplatsen, och att inte ytterligare fördröja dess ikraftträdande.

Rådet uppmanas att

- godkänna den slutliga kompromissen enligt addendum 1 till denna not, och
 - ge ordförandeskapet i uppdrag att skicka en skrivelse till ordföranden för Europaparlamentets utskott för sysselsättning och sociala frågor som bekräftar att rådet, om Europaparlamentet antar sin ståndpunkt vid första behandlingen i enlighet med artikel 294.3 i EUF-fördraget, i kompromisstextens exakta form enligt addendumet till denna not (med förbehåll för granskning av de båda institutionernas juristlingvister), i enlighet med artikel 294.4 i EUF-fördraget kommer att godkänna Europaparlamentets ståndpunkt, och akten ska antas i den lydelse som motsvarar Europaparlamentets ståndpunkt.
-